

Govor visokog predstavnika i specijalnog predstavnika EU Valentina Inzka na Evropskom forumu Alpbach

Bosna i Hercegovina: Revolucija iznutra, diplomatska podrška iz EU

Dame i gospodo,

Možda najbolji način da se zauzme stav o događajima iz 1989. godine je da se prisjetimo kakva je Evropa bila 1988. godine. Svi se možemo sjetiti euforije koja je nastala kada su narodi u Centralnoj Evropi odbacili svoje okove. Ali, lako je zaboraviti da do posljednjih dana starog režima nije bilo nikome jasno da će se zaista dogoditi radikalne promjene. Kada pogledamo unazad – to izgleda neizbježno, ali tada se nije tako činilo.

Građanima Bosne i Hercegovine se ponekad mogućnost pune reintegracije u Evropu čini bolno nedokučivom. Možda su skloni da pomisle da žive u periodu sličnom 1988. godini. Pozitivan razvoj događaja se ne čini mogućim, a pogotovo ne skorim. A što mogućnost da se dese pozitivne promjene izgleda dalja, manje efikasno ta mogućnost može pokrenuti potrebne političke, ekonomske i društvene reforme.

Režimi u starom komunističkom bloku su srušeni onda kada je

pravično ogorčenje ljudi preraslo u politički udar koji je u svojim završnim fazama prerastao u ogromne ulične proteste. U protestima su učestvovala crkvene grupe, sindikati, radikalni i umjereni reformatori, disidenti i desetine hiljada građana koji nikada prije nisu bili politički aktivni.

Nevladine organizacije, sindikati i druge grupe u Bosni i Hercegovini danas pokazuju svoje snage. Sve je jače uvjerenje javnosti da su korupcija, politički zastoj i hronično siromaštvo neodrživi. Vjerujem da to uvjerenje može prerasti u ciljanu političku akciju i tu leži ključ potrebnih promjena, jer promjena u Bosni i Hercegovini 2009. godine, poput promjene u Centralnoj Evropi 1989. godine, mora doći iznutra.

Političari i diplomate su 1989. godine sporo shvatali prirodu promjene koja se događala. Zapadni Evropljani su reagirali sa oprezom i u početku sa jasnim nedostatkom mašte i fleksibilnosti. U mnogim stvarima su ljudi u Centralnoj Evropi na dramatičan način završili svoje oslobođenje prije no što su vlasti u Zapadnoj Evropi shvatile što se dogodilo.

Nešto slično se možda događa danas u pogledu Zapadnog Balkana. U glavnim gradovima evropskih zemalja i u dobrom dijelu Evropske unije često prevladava mišljenje kojim se ovaj dio kontinenta nastoji predstaviti kao izazov, a ne kao prilika.

Ipak, Jugoistočna Evropa ima potencijal da unese novu i pozitivnu dinamiku u Evropsku uniju, i sa kulturološkog, i političkog i ekonomskog stanovišta.

Dozvolite mi da vas podsjetim: da su 1988. godine zemlje Centralne Evrope opisane na ovaj način taj opis bi bio prihvaćen sa nevjericom.

To je lekcija naučena 1989. godine.

Na dvadesetu godišnjicu revolucije vjerujem da Bosna i Hercegovina može, i mora, proći kroz sličnu revoluciju. Da bi do toga došlo građani moraju usmjeriti svoje potpuno legitimno

nezadovoljstvo u efikasan politički protest, a diplomati i političari u ostatku kontinenta moraju prepoznati šta se događa i taj proces i pravovremeno i inventivno podržati.

Hvala vam